

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 15 (536)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
10 серпня 2021 року

ОФІЦІЙНО

ТНМУ ПІДПИСАВ ОНОВЛЕНУ ВЕЛИКУ ХАРТІЮ УНІВЕРСИТЕТІВ

Ректор Тернопільського національного медичного університету, професор Михайло Корда підписав оновлену Велику хартію університетів, вкотре засвідчивши приналежність нашого вишу до академічної спільноти, яка долає політичні та соціальні бар'єри й формує вектори інтеграції у суспільство, що надає всім громадя-

Ректор ТНМУ, професор Михайло КОРДА підписав оновлену Велику хартію університетів нам необхідні права та свободи в галузях культури, науки й освіти. Цей документ підтверджує готовність ТНМУ, керуючись положенням хартії, й надалі об'єднуватися в освітньо-науковій діяльності зі світовими вченими. Наш університет 2015 року приєднався до Великої хартії університетів. Велика хартія університетів (Magna Charta Universitatum) – це декларація та затвердження основних засад, на яких повинна базуватися діяльність університетів, була прийнята та підписана в 1988 року з нагоди 900-ї річниці Болонського університету. Її першим принципом є незалежність: дослідження та викладання повинні бути інтелектуально й морально незалежними від усіх політичних впливів та економічних інтересів. Другий – викладання та дослідження є нероздільними, а студенти прагнуть збагатити розум знаннями та їх кращим пізнанням. Третій принцип визначав університет як місце для вільних досліджень і дебатів, що відрізняється відкритістю до діалогу та відмовою від нетерпимості.

Пресслужба ТНМУ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

АНАСТАСІЯ НАДКЕВИЧ: «РІДНІ ВИХОВУВАЛИ МЕНЕ ВЛАСНИМ ПРИКЛАДОМ»

Успішно склавши літню екзаменаційну сесію, студентка Анастасія Надкевич перейшла на третій курс медичного факультету. Навчаючись на державній формі навчання, отримує підвищену стипендію та бере активну участь у студентських просвітницько-добродійних заходах. Анастасія – волонтер, член загальноуніверситетського руху «Misericordia» та науково-краєзнавчої студії «Терполяни». Про те, чому обрала лікарський фах, про навчання й волонтерство як духовну потребу та улюблені заняття на дозвіллі дівчина розповіла в інтерв'ю «Медичній академії».

– Екзаменаційна сесія була складною?

– Через пандемію коронавірусу іспити студенти складали в онлайн-режимі, але всі вже пристосувалися до сучасних реалій. Головне – за будь-яких умов навчатися систематично, ретельно готуватися до кожного заняття. Це має стати звичкою. Я дуже старанно готувалася до сесії.

– Як і іспити складала?

– Склала екзамен з біохімії та фізіології, а також два диференційних заліки. До слова, біохімія – одна з моїх улюблених начальних дисциплін. Цікаво вивчати сутність і закономірності хімічних процесів, що відбуваються в клітині та організмі й обумовлюють здоров'я або хворобу людини. Недаремно біохімію називають королевою біологічних наук. Менш важлива й інша фундаментальна базова дисципліна – анатомія, яку я теж дуже люблю.

– Студенти-медики багато вчать, бо обсяг інформації, яку треба засвоїти, величезний. Інакше – неможливо. Без базових знань і навичок лікарем не станеш. Ви обрали саме цю професію. Чому?

– Я з родини лікарів і ця професія подобалася мені з дитинства, що, мабуть, закономірно. Бабуся Любов Дмитрівна працювала терапевткою в обласній лікарні (нині – Тернопільська університетська лікарня). Дідусь

Лонгін Іванович – хірург, викладач військової кафедри ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського (на той час – Тернопільського медичного інституту). Обоє були глибоко віруючими людьми й мене навчали у своїх думках, вчинках і бажаннях дотримуватися Божих заповідей. Батьки свого часу успішно закінчили наш університет. Мама Оксана Лонгінівна – лікарка-терапевтка, тато Юрій Валерійович викладає дисципліну «гінекологія» в медичному коледжі. Дядько Андрій Лонгінівич – лікар-невропатолог. Рідні

виховували мене власним прикладом, навчаючи добру та милосердя. Я приходила до батьків на роботу, бачила, як вони працюють, чула вдячні відгуки про них як про фахівців. Мабуть, тоді й сформувалися мої пріоритети та розуміння того, що життя й здоров'я людини – найвища цінність. Закінчила із золотою медаллю Тернопільську спеціалізовану школу №5 з поглибленим вивченням іноземних мов і подала документи до ТНМУ ім. Івана Горбачевського. Вагалася лише який факультет обрати – медичний чи стоматологічний.

– Як лікарська спеціальність вам особливо до душі?

– Хотіла б бути гінекологом або ендокринологом. Але остаточно ще не вирішила.

– Чи берете участь у науковому житті університету?

– Так, двічі була учасницею міжнародних медичних конгресів студентів і молодих вчених, які щороку в квітні зорганізовує ТНМУ.

Цьогоріч науковий форум знову відбувся в онлайн-форматі через складне епідемічне становище в Україні та світі, зумовлене пандемією коронавірусу. Брала участь у засіданнях секції «Експериментальна медицина», де представила свою наукову роботу про здорове харчування, поживну й біологічну цінність різних продуктів, зокрема, білка. З харчових речовин, необхідних для задоволення фізіологічних і біологічних потреб організму людини, білок найцінніший. Також дуже важливо споживати йод, щоб запобігти йодо-

дефіциту та його сумним наслідкам. Після Чорнобильської катастрофи це особливо актуально. Тим більше, що Тернопільщина належить до областей з низьким вмістом йоду у ґрунті та воді й, відповідно, в продуктах місцевого походження. Свій виступ на цьогорічному Міжнародному конгресі студентів і молодих вчених присвятила впливу пандемії коронавірусу COVID-19 на життя людей, природу, розглядаючи ситуацію, що склалася, також з філософської точки зору. Обидві наукові роботи мені допоміг підготувати доцент кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін ТНМУ, кандидат філософських наук Тарас Богданович Кадобний.

– Коли долучилися до волонтерської діяльності?

– Починала займалася волонтерською справою ще в школі: з однокласниками відвідувала обласний спеціалізований комунальний дитячий будинок «Малютко». З першого курсу беру участь у загальноуніверситетському волонтерському русі «Misericordia» та науково-краєзнавчій студії «Терполяни». Допомогаємо, зокрема, Центру соціально-психологічної реабілітації дітей, що на вулиці братів Бойчуків у Тернополі. Малечі подобаються наші «Уроки здоров'я», заняття з арт-терапії, бо вони цікаві, розвивають мислення, уяву та фантазію. Проводимо також заняття англійською, польською й німецькою

мовами, пропонуючи дітям обрати ту, яка їм більше до вподоби.

– Яку мову самі зазвичай практикуєте?

– Отримала сертифікат, що підтверджує мої навички володіння англійською та німецькою мовами на рівні B2 та B1. Іноземні мови – моя любов ще зі школи. У вільний час німецькі й англійські фільми дивилася в оригіналі, без дубляжу, поєднуючи приємне з корисним, навчаючись і відпочиваючи одночасно. І тепер дотримуюся цієї звички.

– Чим ще захоплюєтеся?

– Вісім років відвідувала студію спортивних танців. Заняття в спортивній залі теж дарують позитив, але карантин змусив від них відмовитися. Натомість стараюся більше бігати, щоб підтримувати гарну фізичну форму. Улюблений маршрут – навколо Тернопільського ставу. Минулої весни поставила собі за мету пробігти два кола вздовж озера. Спочатку здолала п'ять кілометрів, а через місяць – десять. Люблю подорожувати. Школяркою разом з танцювальним колективом їздила до Праги на міжнародні змагання, з однокласниками побувала в Австрії, Угорщині. Коли стала студенткою, можливостей для подорожей найбільшало. Загалом я відвідала майже 10 країн, зокрема, Італію, Іспанію, Польщу, Німеччину, Чехію, Туреччину.

– Де сподобалося найбільше?

– В Італії. Столицю країни Рим недаремно називають вічним містом. Його давня архітектура справді унікальна, я такої ніде не бачила. Хіба у Львові, який теж славиться архітектурними пам'ятками. Мені також подобається подорожувати Україною. Нещодавно з друзями побувала в Золочівському замку, а також мальовничому містечку Підкамінні на Львівщині, де зберігся старовинний монастир-фортеця.

– Ваша улюблена мотивувальна фраза?

– Ніколи не здавайся, йди до власної мети, незважаючи ні на що, крок за кроком. Визначеність мети – відправна точка всіх досягнень. Прагну успішно закінчити ТНМУ та стати висококваліфікованою лікаркою, висококласною фахівчицею своєї справи.

Лідія ХМІЛЯР

ВАСИЛЬ БЕГАН: «ЗНАННЯ, ЗДОБУТІ В ТНМУ, ДУЖЕ ЗГОДИЛИСЯ ДЛЯ ПІДТВЕРДЖЕННЯ СТАТУСУ ЛІКАРЯ В ЧЕХІЇ»

Випускники нашого університету з успіхом освоюють закордонний медичний простір. Одна з країн, куди найчастіше виїждять на роботу молоді фахівці – Чеська Республіка.

Вісім років тому колишній випускник ТНМУ Василь Беган поїхав до цієї країни зі сподіванням влаштуватися там лікарем. Нині він заступник завідувача урологічного відділення однієї з клінік міста Табор, що на півдні Чехії.

– Пане Василю, чи важко було інтегруватися в тамтешню охорону здоров'я?

– Після закінчення Тернопільського медичного університету в мене був певний досвід роботи в Україні – спочатку працював хірургом у Фастівській райлікарні на Київщині, а коли замешкав в Тернополі, то – онкологом три роки. Кар'єру в Чехії розпочав як уролог, бо ця спеціалізація мені подобалася ще з університету, адже вона дотична до хірургії. Місце уролога з'явилося в клініці міста Табор і коли мені запропонували, я відразу ж погодився. У Чехії на відміну від України, коли ти на завершенні навчання, то можеш вибрати саме ту спеціальність, яка тобі подобається, до якої в тебе лежить душа. Не потрібно знайомств, блату, є можливість займатися тим, що найбільше до душі. Крім того, людина не прив'язана до місця помешкання, вона може поїхати у будь-який куточок країни, де є для неї місце праці. Так трапилося й у моєму випадку, коли знайшлося місце уролога в клініці Табора, що на півдні країни, за сто кілометрів від Австрії. Загалом у багатопрофільній клініці цього міста працює десять українських лікарів. На наших медиків у Чехії значний попит. Місцеві лікарі виїжджають у країни з більшою зарплатнею – Великобританію, Австрію, Німеччину. Втім, незважаючи на це, професія медика в цій країні досить престижна, тому й працювати тут надзвичайно комфортно.

– Як ви нострифікували диплом і підтвердили фах лікаря? Чи складно це вам далось?

– Щоб нострифікувати диплом, не потрібно спеціально їхати до Чехії, це можна зробити навіть з України, надіславши переклад додатку до диплома та заяву до Карлового університету в Празі. Тобто це суто формальна річ, коли «звіряють» кількість дисциплін українського та чеського вишу на той час, коли я проходив навчання. Далі за планом – складання іспиту, який

був умовно поділений на дві частини: перша – тести з медицини, де є питання з різних медичних дисциплін та на знання чеського медичного законодавства. Потрібно було проштудіювати чимало спеціалізованої літератури, аби мати уявлення щодо організації охорони здоров'я в Чехії, скажімо, як працює страхова медицина, як організована робота страхових медичних кампаній тощо. Після успішного складання цього іспиту – п'ятимісячна практика, яку можна пройти в будь-якому медичному закладі на базі якогось відділення, але з тих, що пройшли акредитацію. В такому відділенні повинна бути певна кількість атестованих лікарів, які володіють певними методиками, виконують достатній спектр оперативних втручань. Спеціальна комісія Міністерства освіти акредитує медичний підрозділ і лише в такому відділенні можна працювати та готуватися під наглядом якогось атестованого лікаря до подальших екзаменів.

Тестовий іспит я склав добре, а от з усім довелося дещо складніше, бо, по-перше, потрібно дуже добре володіти чеською мовою, а також згадати все те, що вивчав в університеті багато років тому, а коли ж це робити, якщо зранку до вечора, по суті, в клініці – хіба увечері або й вночі. Іспит відбувався зі складання чотирьох дисциплін: внутрішніх хвороб, акушерства та гінекології, педіатрії й хірургії, до того ж упродовж одного дня. Всього було підготовлено десять білетів, хірургія та гінекологія мали по два питання, а з терапії та дитячих хвороб – по три. Але це не означає, що екзамен обмежується лише тими запитаннями, що в білеті. Адже викладач може запитувати, що завгодно, коли розпочинається розмова однією темою, а завершується цілком іншою. З першого разу скласти такий іспит вдається не всім. Зазвичай, коли ідуть випробування, то з десяти чи п'ятнадцяти трапляються лише один чи два щасливчики.

– Як ставляться чеські лікарі до українських колег? Чи не виникає в наших медиків комплексу меншовартості?

– Спочатку, звісно, була деяка настороженість, особливо, коли наші лікарі почали масово виїждати з України, але з часом ставлення змінилося. Зрозуміло, що цей період становлення не легкий у будь-якій країні. Я ж створив для себе таку програму-мінімум: спочатку оволодіти чеською так, аби грамотно нею розмовляти, бо комунікація – один з головних чинників у медицині. Знайшов вчительку чеської мови та двічі на тиждень ходив на заняття після роботи. Знан-

ня мови стало одним з місточків для налагодження стосунків з колегами й пацієнтами. Щоправда, упередженого ставлення чи зверхності у стосунках між іноземцями та місцевими лікарями немає. Що ж до авторитету, то чим, як не ефективною працею його можна завоювати. Українці працюють багато, сумлінно й завдяки цьому вливаються в уже сформований колектив і так стають «своїми». У мене чудові рівні стосунки з чеськими колегами, ми радімося, на рівних обговорюємо складні випадки, я можу в будь-який час комусь зателе-

фонувати та знаю, що це нікому не створить жодних проблем.

– Де більше відчувається конкуренція між колегами – в Україні чи в Чехії?

– У Чехії, як, зрештою, й у багатьох країнах Євросоюзу створені медичні самоврядні організації. Існують вони не на папері, а в реальному часі. Чеська «Лекарська комора» – це самоврядна організація, яка стоїть на захисті інтересів лікарів. Особливістю її є те, що представництво на конференцію, яка обирає керівні органи, формують як регіональні комори, так і асоціації лікарів за спеціальностями. Членство в «Лекарській коморі» добровільне. Якщо ти є визнаний у Чехії лікар, то маєш повноцінне право зареєструватися в цій організації. Щорічно сплачуємо членські внески, на які, власне, й організовують навчання лікарів, нас запрошують на мініконгреси, майстер-класи та інші заходи для підвищення кваліфікаційно-

го рівня. Ця організація представляє інтереси лікарів на рівні держави.

– Яким є соціальний статус лікаря в Чехії?

– У Чехії зарплата лікаря-початківця без стажу роботи стартує від півтори тисячі євро. Лікар же в Україні заробляє майже вдвіть менше. З часом ця цифра зростає, відтак зарплата стає цілком достатньою, щоб і належно прожити, і ще й заощадити. До того ж чеські клініки забезпечують наших медиків житлом, за оренду якого вони платять мінімальну ціну. Дбає

ють, як у тій лікарні, де я працюю. Щодо самого алгоритму підтвердження лікарської кваліфікації, то після нострифікації диплома та успішного складання іспитів, необхідно подати заяву до якогось з медичних університетів Чехії із зазначенням спеціальності, приміром, педіатрії, гінекології чи урології. А у відповідь з університету приходять прописані настанови, щось на кшталт програми чи дорожньої карти, де вказані всі пункти, за якими потрібно готуватися вже у практичному вимірі. Цей період ти перебуваєш у статусі «кменового доктора», тобто це базисний етап перед складанням екзамену зі спеціалізації. Розпочинається він з того, що спочатку по два місяці потрібно пройти стажування чи двомісячну практику в трьох відділеннях – терапевтичному, хірургічному та реанімаційному. Загалом це займає шість місяців, але потрібно ще й одночасно працювати в тому відділенні, що належить до тієї спеціалізації, яку обрав. Там уже довіряють виконувати певні маніпуляції, асистування під час операцій, проведення інвазивних обстежень тощо. В урологічному відділенні, де я проходив свої перші університети, потрібно було добре набити руку на виконанні цистоскопій, проведення ультразвукових обстежень, біопсій, та іншого. Завершальним етапом є іспит, щоправда, в усіх він зорганізований по-різному. В деякого це тестовий екзамен, у мене, скажімо, був усний екзамен, на якому мені запропонували вирішити ситуаційні завдання, які зазвичай трапляються в урологічній практиці. Після успішного завершення цього іспиту мені видали підтвердження, що я є «кменовим доктором», що додає суттєвих бонусів до зарплатні. Щодо атестації, то її можна пройти й відразу, а можна через рік чи два. Але атестований лікар – це насамперед самостійний лікар у тому сенсі, що він сам виконує всі необхідні процедури чи операції, а не під наглядом наставника чи завідувача відділення, як це у «кменового доктора». Атестують лікаря в Чехії один раз і вже не потрібно підтверджувати цей статус, на відміну від України.

– Чи не планує повернутися до рідних країв?

– За рідним краєм, своєю мамою батьківщиною, й справді, є деяка ностальгія, бо тут мої рідні, друзі. Побував нещодавно в літній відпустці в отчому домі. В українську ж медицину повертатися наразі не планую, але дуже хочеться, аби вона досягла європейського рівня, а статус та повага до лікаря стала головним пріоритетом держави.

Лариса ЛУКАЦУК

Досвідчений військовий лікар, талановитий науковець, кандидат медичних наук, доцент, заступник завідувача кафедри медицини катастроф і військової медицини ТНМУ ім. Івана Горбачевського полковник медичної служби запасу Ігор Гарасимів 26 серпня святкуватиме ювілей. 65 років – поважна дата й гарний привід озирнутися, згадати минуле, подякувати тим, кого любимо та цінуємо. Сьогодні Ігор Михайлович – гість нашої редакційної «Віталії». Наша невимущена розмова – про пам'ятні події та зустрічі, про людей, яких він щиро шанує й поважає.

НАРОДИВСЯ В УЧИТЕЛЬСЬКІЙ РОДИНІ

– Дитинство – особливий період в житті людини. Поділіться спогадами про свої дитячі роки.

– Народився я в родині вчителів, які закінчили Кам'янець-Подільський педагогічний інститут. Батько Михайло Дмитрович родом з Борщівщини, деякий час працював у Чорткові вчителем фізики, потім – директором шко-

го політехнічного інституту – ми переїхали до обласного центру. Якийсь час я навчався у другій школі № 2, а з 3 класу – в № 12. Це були прекрасні роки, спогади про них – незабутні. Щороку на зустрічі однокласників згадуємо рідну школу, вчителів, вітаємо нашу класну керівницю Р.О. Суслу. Раїса Олександрівна, мабуть, єдина людина, яка ще досі може назвати мене «гарною дитиною». Вчився я добре та легко, особливо любив математику, фізику, хімію. Батько радив здобувати вищу технічну освіту, але я вирі-

(Зліва направо) батько Михайло ГАРАСИМІВ, мати Ганна ЯРМОЛЕНКО, Ігор ГАРАСИМІВ, дружина Марія ГАРАСИМІВ, теща Оксана ЯЦИШИН, тєсть Василь ЯЦИШИН (1979 р.)

шив стати лікарем, а саме – лікарем спортивної медицини, бо в шкільні роки активно займався спортом, зокрема, легкою атлетикою. Беручи участь у різних змаганнях, об'їздив багато міст України та Молдови, двічі під час весняних канікул побував на тренувальних зборах в Ялті. Після закінчення школи 1973 року успішно склав екзамен та став студентом ТНМУ (на той час – інституту). Хоча й досі не розумію, чому з фізики – моєї улюбленої дисципліни – не отримав «відмінно», попри те, що був одним з переможців міської

олімпіади й брав участь в обласній. Мій дідусь Михайло, який пройшов солдатом Другу світову війну, дізнавшись, що я вчитимуся на лікаря, порадив стати військовим хірургом, бо вважав цю спеціальність найкращою.

Доцент Ігор ГАРАСИМІВ:

олімпіади й брав участь в обласній. Мій дідусь Михайло, який пройшов солдатом Другу світову війну, дізнавшись, що я вчитимуся на лікаря, порадив стати військовим хірургом, бо вважав цю спеціальність найкращою.

СТАВ ВІЙСЬКОВИМ ЛІКАРЕМ

– Які найпам'ятніші епізоди студентських років?

– Навчання в інституті потребувало багато часу, але я встигав займатися у секції легкої атлетики, брати участь у багатьох змаганнях з бігу, кросу та лижного спорту. Першу сесію склав на «відмінно» й мав підвищену стипендію, надалі під час іспитів отримував одну-дві «четвірки», решта – «п'ятірки». Влітку кращі спортсмени інституту тренувалися та відпочивали в таборі неподалік села Більче-Золоте, і це теж один з найкращих спогадів студентського життя. Ще згадується, як щороку на початку осені студенти-медики працювали в колгоспах, збираючи врожай картоплі чи буряків. Після другого курсу мене перевели в іншу групу, де зібрали кращих студентів. Клінічні дисципліни мені дуже подобалися, з вдячністю згадую улюблених викладачів М.О. Лемке, Б.І. Рудика. Як і тепер, тодішні студенти хотіли мати спортивний вигляд, тож з двома однокурсниками ми зорганізували мініспортзалу в підвалі нашого будинку, де мали імпровізовану штангу, гантелі, боксерські рукавиці та інші спортивні знаряддя. Під час літніх канікул за кошти, заощаджені зі стипендії, відпочивав з друзями в Одесі, Криму, Карпатах. У цей період і сформувався моє гасло: «Не зупинятися на досягнутому, в житті немає нічого неможливого».

– Згодом ви продовжили навчання на військово-медичному факультеті Саратовського медінституту, потім – на факультеті керівного складу медичної служби Військово-медичної академії в Ленінграді (нині – Санкт-Петербург). Розкажіть про цей період у житті.

– Наприкінці четвертого курсу ми з однокурсником і колишнім однокласником Юрієм Балабаном вирішили продовжити навчання на військово-медичному факультеті при Саратовському медичному інституті. Аргументація була така: станемо більш самостійними, самодостатніми, та й перспективи професійного зростання вабили. Варто враховувати: таких, як ми, студентів і студенток, які вступили до медичного інституту після 10-го класу (на той час – випускного), налічувалося небага-

вої хірургії й не нехтував фізичною підготовкою: щоранку бігав кроси, тричі на тиждень відвідував басейн. Після 5-го курсу проходив стажування у військах поблизу містечка Аягуз у Казахстані, що неподалік кордону з Китаєм. Жили стажисти в медичному пункті, а про одноманітне харчування ми жартували так: на обід на перше – капуста з водою, на друге – капуста без води, на третє –

вода без капусти. Приїжджаючи у відпустку до Тернополя, зустрічався з друзями й коханою дівчиною Марією, моєю однокурсницею. Побралися після закінчення навчання. Враховуючи статус чоловіка-військовослужбовця, дружині дали «вільний» диплом, тож на моє перше місце служби в Ленінградську область ми поїхали разом. Це були цікаві, хоч і не-

то. Більшість однокурсників були на два-п'ять, а то й більше років старші. Батьки не зрадили моєму рішенню, але доводи – моє прагнення вчитися й бажання виконати волю на той час вже покійного дідуся Михайла їх переконали. Тож на п'ятому курсі я продовжив навчання на військово-медичному факультеті при Саратовському медичному інституті за спеціальністю «лікувально-профілактична справа». Вважаю, що за ці роки набув цінного життєвого досвіду. Базова підготовка в Тернопільському медінституті була кращою, ніж в інших медичних вишах, тому вчитися нам було легше. Хто бажав – мав можливість працювати з хворими, асистувати на операціях. Я читав багато медичної та художньої літератури, чергував в хірургічному відділенні військового шпиталю, був активним учасником наукового гуртка на кафедрі військово-польо-

Ігор ГАРАСИМІВ серед одногрупників медичного факультету Тернопільського медінституту (1974 р.)

легкі роки. Жили у військовому містечку між Санкт-Петербургом (тоді – Ленінградом) і Ладозьким озером. Я служив у медичному пункті військової частини. У вихідні разом з дружиною часто бували в музеях, театрах, у Літньому саду, де колись молодий Тарас Шевченко перемальовував скульптури. У Ленінграді в нас народився син Андрій. Торуючи власну доріжку в хірургію, подав документи в інтернатуру та ад'юнктуру. Інтернатуру проходив у великому військовому шпиталі Ленінграда, де виконував усю невідкладну хірургічну роботу, спочатку асистуючи хірургу відділення, а згодом – оперуючи самостійно під контролем наставника. Кожен з інтернів за цей короткий період – п'ять місяців – самостійно провів з участю асистента-хірурга відділення не менше 20 апендиктомій.

У Кремлі – делегація від Тернопільщини на з'їзді товариства «Знання». Поруч з двічі Героєм соцпраці Євгенією Долинюк і ректором медінституту Петром ОГІЄМ батько Ігоря ГАРАСИМІВА – Михайло ГАРАСИМІВ (стоїть другий праворуч), 1960 р.

(Зліва направо) Ігор ГАРАСИМІВ з Юрієм БАЛАБАНОМ (нині – директором студмістечка ТНМУ), 1978 р.

«У ЖИТТІ НЕ ВСЕ СКЛАДАЛОСЯ ЛЕГКО, АЛЕ ПОРУЧ ЗАВЖДИ БУЛИ ЛЮДИ, ЯКІ МЕНЕ ПІДТРИМУВАЛИ»

Зважаючи на велику кількість військ навколо Ленінграда, роботи було дуже багато, а влітку 1980 року під час Олімпійських ігор у Москві її ще побільшало. Кращих офіцерів, які закінчили інтернатуру, за рекомендацією начальників хірургічних відділень скеровували на лікувальні посади. Я отримав скерування в окремих медичний батальйон у місті Виборг Ленінградської області. І 1981 року з дружиною, яка саме закінчила інтернатуру з офтальмології, та однорічним сином ми переїхали до нового місця служби. Вдома, звичайно, розмовляли рідною мовою, дотримувалися українських національних і релігійних традицій.

У Виборзі діяв ще військовий госпіталь, тож у медичному ба-

ти додатковими завданнями. Але поступово все нормалізувалося: службові обов'язки я виконував, керував хірургічним відділенням, відкрив ЛОР-операційну, активно оперував, запроваджував нові методи лікування. Загалом це була «золота» пора для членів сімей радянських військовослужбовців. В Угорщині вони мали гарні житлові умови та непогане матеріальне забезпечення, а в СРСР у 1980-ті роки асортимент товарів на полицях крамниць був мізерним. Хоча військова служба за кордоном мала й свої «мінуси»: часті навчальні тривоги та перевірки стройової, фізичної й спеціальної фахової теоретичної підготовки офіцерів, щопівроку — військові

Під час складання військової присяги випускників ТНМУ. (у центрі) ректор ТНМУ, професор Михайло КОРДА та заступник завідувача кафедри медицини катастроф і військової медицини Ігор ГАРАСИМІВ (2018 р.)

ної служби військово-медичної академії у Ленінграді. В СРСР цей факультет вважали найкращим за рівнем військово-медичної освіти. За три тижні до вступної кампанії наша сім'я зроста: народилася донька Оленка. Тож турбот побільшало, але дружина дала «добро» й я знову поїхав до Ленінграда, де успішно склав вступні іспити. До слова, в ЛОР-групу прийняли лише шестеро чоловік. У Ленінграді, куди переїхала наша сім'я, ми прожили шість щасливих років, вважаю його другим рідним містом після Тернополя. Там наш син Андрій пішов у перший клас.

В академії практичні навчання зі спеціальності «оториноларингологія» відбувалися в окремому великому корпусі кафедри оториноларингології, яку розбудовував і формував академік В. Воячек. Оглядова для хворих була, як невелика спортивна зала. ЛОР-відділення 20-ї міської лікарні служило головною практичною базою. Крім планових операцій, траплялися різні невідкладні випадки, пов'язані, скажімо, з потраплянням в глотку і гортань пацієнта сторонніх тіл. Ендоскопічні апарати ще не були поширені, тож огляд здійснювали з допомогою гортанного дзеркала. Щоб оволодіти цією

методикою, потрібні були тривалі тренування. За допомогою почасти зверталися актори й співаки театрів, голос яких змінювався внаслідок хвороби. Приміром, серед моїх пацієнтів був відомий співак і композитор Ігор Корнелюк.

Куратором нашої групи був Ю.К. Янов, на той час доцент,

Байконур. Відмови, практично, не передбачалися, але, знаючи про тамтешні складні кліматичні умови, я спробував заперечити, мовляв, до академії служив на «капітанській» посаді, а тут зразу «полковницька». Через кілька хвилин мене викликали знову та без можливості обговорення вручили призначення на посаду начальника ЛОР-відділення на ракетному полігоні в містечку Капустин Яр, що на півночі Астраханської області, за сто кілометрів від Волгограду, між двома повноводними річками — Волгою та Ахтубою. Навесні річки розливалися й на затоплених територіях панувало засилля мошок і комарів, тож люди намагалися вдень надвір не виходити. Дітей виводили в захисних сіточках на обличчі. Ввечері мошка зникала, але з'являлися комарі. Літо було спекотним, осінь і весна — довгими та теплими. У ЛОР-відділенні госпіталю на 600 ліжок працювали двоє лікарів та один — в поліклініці. За медичною допомогою зверталися мешканці містечка й навколишніх сіл, військовослужбовці, які при-

Ігор ГАРАСИМІВ обстежує хворого у військовому госпіталі (1990 р.)

тальйоні хірургічної роботи було небагато, але лікарів долучали до військових навчань. Згадується, як взимку, за температури мінус 20, у сутінках, за вказівкою керівника навчань ми терміново переміщували «трійник» (три з'єднані великі намети з підлогою, викладену дерев'яними щитами, та операційним обладнанням). Багато військових лікарів тоді скеровували в Афганістан, але спочатку вони мали пройти курси підвищення кваліфікації. Мені також 1983 року запропонували інтернатуру з оториноларингології у ЛОР-відділенні госпіталю Ленінграда. Спеціальність оториноларинголога мені дуже подобалася, бо було швидко видно результати лікування. Після закінчення ЛОР-інтернатури мене повідомили: підписаний наказ про моє переведення на рівнозначну посаду в Південну групу військ в Угорщині. Вважалося, що це гарне місце служби. Лише після прибуття в Угорщину з'ясувалося, що мене прийняли за близького родича високопоставленого чиновника Київського військового округу. Довідавшись, що це не так, командир частини різко змінив власне ставлення, почав навантажувати

навчання. Важливою складовою роботи лікарів була диспансеризація військовослужбовців. Виявивши під час обстеження хірургічну і ЛОР-патологію, я скеровував таких пацієнтів у наш лікувальний заклад. Керівнику ЛОР-служби групи військ сподобалося, як я працюю й він запросив мене в центральний госпіталь у Будапешті, а потім запропонував вступити на факультет керівного складу медич-

Ігор ГАРАСИМІВ з дружиною Марією, сином Андрієм і донькою Оленкою (1988 р.)

підполковник, «афганець», згодом генерал-лейтенант медичної служби, відомий вчений-оториноларинголог, академік Російської академії наук. За його рекомендацією мене, одного з наймолодших за віком і військовим званням, призначили командиром групи. Юрій Костянтинович був керівником моєї науково-практичної роботи. Оцінював її інший викладач кафедри — цивільна людина поважного віку. І поставив оцінку «добре». За весь час мого навчання в академії це була єдина «четвірка», тож я отримав «червоний» диплом, а не «золоту» медаль, якою нагородили лише старосту курсу. Розподіл випускників значною мірою залежав від попереднього місця служби. Зважаючи на те, що я був командиром групи, мені запропонували посаду начальника ЛОР-відділення у великому госпіталі на космодромі

їжджали на ракетні стрільби, тож роботи в лікарів було багато. Для проведення диспансеризації у військових частинах, дислокованих у Казахстані, тобто за 200-300 кілометрів, ми літали гелікоптером, а до військових частин поблизу Аральського моря — транспортним літаком. У цих віддалених місцях ще можна було купити якісь промислові товари, тож майже кожен з нашої команди придбав надзвичайно дефіцитну річ — велосипед. До слова, в місцевих крамницях люди зранку займали чергу з надією, що щось «викинуть», тобто, продаватимуть. Політична та економічна ситуація в країні різко змінювалася. Настала пора суцільного дефіциту. Продуктами харчування військового містечка частково забезпечували, а промислові товари видавали за талонами.

(Продовження на стор. 6)

Ігор ГАРАСИМІВ (сидить, праворуч) під час відпочинку в Карпатах (1976 р.)

ДОЦЕНТ ІГОР ГАРАСИМІВ: «У ЖИТТІ НЕ ВСЕ СКЛАДАЛОСЯ ЛЕГКО, АЛЕ ПОРУЧ ЗАВЖДИ БУЛИ ЛЮДИ, ЯКІ МЕНЕ ПІДТРИМУВАЛИ»

(Закінчення. Поч. на стор. 4-5)

Звичайно, ми з дружиною стежили за подіями в Україні. На той час Марія працювала лікарем-офтальмологом у поліклініці, син вчився в школі, донька ходила в садочок, де виховательки не завжди її розуміли, бо вона говорила українською, як і вдома. Довідавшись про створення у Львівському медичному університеті Українського лікарського товариства, я написав листа на ім'я ректора, де заявив про своє бажання стати членом товариства. Мені відповіли та запросили на конгрес УЛТ до Івано-Франківська. Я саме був у відпустці в Тернополі й радо відгукнувся на запрошення. Тоді й познайомився з тернопільськими членами УЛТ. До слова, аудиторії мене представляли як представника Росії.

ПОКЛИКАЛА РІДНА ЗЕМЛЯ

— Новий етап вашої професійної діяльності пов'язаний з альма-матер. Як відбулося ваше повернення в Україну?

Донька Оленка ГАРАСИМІВ із сім'єю Сергія КУЛЬЧИЦЬКОГО, який з роками став генералом, Героєм України (1993 р.)

— Серед військовослужбовців, родом з України, велася дискусія про подальшу службу. Мені також треба було вирішувати: залишатися в Росії, маючи перспективу працевлаштування в центральному госпіталі в Підмосков'ї або на кафедрі ВМА у Ленінграді, чи повернутися в Україну, де нічого не пропонував. На сімейній раді обрали другий варіант. Після оголошення незалежності України я надіслав відповідного листа на адресу міністерства оборони Росії. На відповідь чекав понад дев'ять місяців. «Чи зможу я, добре підготовлений фахівець, знайти відповідну посаду в Україні?», — цікавився демократично налаштований начальник госпіталю. Шукаючи місце служби, кілька разів влітку їздив поїздом до

Ігор ГАРАСИМІВ з колективом кафедри медицини катастроф і військової медицини (2018 р.)

Львова. Запамяталось, що дорогою до Волгограда дерев не було, далі — зрідка, а на шляху з Ростова-на-Дону до Києва дерев ставало дедалі більше, з Києва до Львова узбіччя буяли зеленню. В Україні нас справді ніхто не чекав і роботи за спеціальністю в Прикарпатському військовому окрузі я не знайшов. Від знайомих почув, що в Тернополі формують батальйон новоствореної Національної гвардії, звернувся до майбутнього командира. Він сказав, що лікарі, які знаються на травмах голови та тіла, батальйону потрібні. І я залишився в Тернополі. Хоча моя нова посада була значно нижча, ніж попередня. Здавалося, що навчання у військово-медичній академії було зайвим та отримані там знання мені не знадобляться. Але, пройшовши добру життєву школу, я був певен у собі й у тому, що зможу бути корисним рідній країні. Радів, що через 15 років повернувся до рідного міста, що є можливість щодня спілкуватися з батьками. Служба в Національній гвардії України дещо відрізнялася від служби в армійських частинах. Тернопільський батальйон був укомплектований переважно

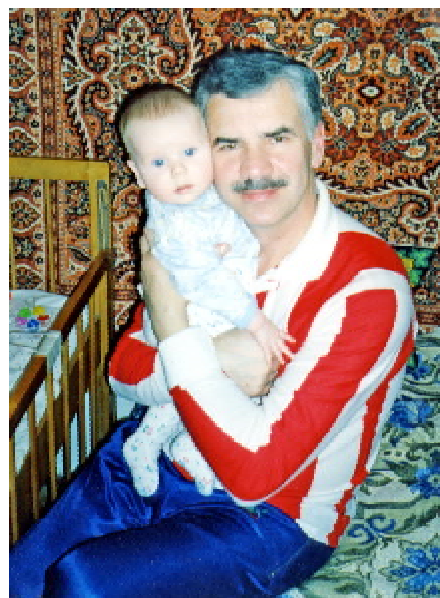
військовослужбовцями, які повернулися на батьківщину з різних кінців колишнього СРСР, але всі добре розмовляли українською. Під час атестації на посаду це була обов'язкова вимога. Хоча тодішні Збройні сили ще залишалися здебільшого російськомовними. Велику увагу в батальйоні приділяли бойовій підготовці. Очолював і координував цю роботу заступник з бойової та спеціальної підготовки, згодом — командир частини, майор С.П. Кульчицький. Пізніше він отримав генеральське звання. 2014 року Сергій Петрович героїчно загинув в зоні бойових дій під час антитерористичної операції на сході України. Посмертно удостоєний звання Героя України.

Медичне забезпечення особово

го складу було зорганізовано відповідно до вимог і можливостей. Обласна державна адміністрація та деякі комерційні структури допомагали в забезпеченні медичним майном і медикаментами. Наша служба тісно співпрацювала з медслужбою СБУ. Для мене ця робота була нескладна, хотілося нагороджений досвід і знання використати з більшою користю.

1997-ГО ПОВЕРНУВСЯ В АЛЬМА-МАТЕР ВИКЛАДАЧЕМ

У медичних інститутах України саме створювали кафедри екстремальної та військової медицини і полковник медичної служби К.О. Пашко, згодом призначений начальником військової кафедри, запропонував мені перейти на викладацьку роботу. Підтримали цю пропозицію командир частини, полковник О.П. Варакута, тодішній ректор ТНМУ (на той час — інституту), професор І.С. Сміян і начальник Української військово-медичної академії, полковник В.В. Пасько, який згодом став генерал-лейтенантом, заступником міністра оборони. Питання мого звільнення з Національної гвардії Украї-

Ігор ГАРАСИМІВ з онуком Віктором (2005 р.)

ни та зарахування до лав Збройних сил України вирішилося позитивно й 1997-го я повернувся в альма-матер викладачем. Інститут незабаром став академією, а мене призначили на посаду начальника навчальної частини-заступника завідувача кафедри екстремальної та військової медицини, згодом — медицини катастроф і військової медицини ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського. Підручників з військової медицини українською мовою, по суті, не було, тому завідувач нашої кафедри, професор І.Р. Мисула ініціював укладання угоди про їх підготовку за участі викладачів Української військово-медичної академії та ТДМА. Відтак побачили світ підручники «Загальновійськова підготовка», «Організація медичного забезпечення військ», «Військова токсикологія, радіологія і медичний захист» та низ-

Ігор ГАРАСИМІВ під час зустрічі із заступником міністра оборони України генералом Володимиром ПАСЬКОМ у Тернопільському медуніверситеті (2005 р.)

ка інших. 2001 року кафедру очолив ініціативний і талановитий керівник — професор А.А. Гудима. В медичних університетах Києва, Дніпра, Чернівців, Одеси, Вінниці відбулися науково-практичні конференції з розробки нових тенденцій військової медицини, в яких я брав активну участь, презентуючи доробок викладачів нашої кафедри. За підтримки ректора в НОК «Червона калина» створили єдиний серед закладів вищої освіти України навчально-тренувальний центр підготовки офіцерів запасу, що став осередком конференцій з участю найвищого військово-медичного керівництва України та представників НАТО. На жаль, з приходом на посаду міністра оборони людей з російським громадянством армію почали розвалювати, кафедри військової медицини у вишах — розформувати. Однак, зважаючи на потужну навчальну базу, кафедру медицини катастроф і військової медицини ТНМУ ім. І.Я. Горбачевського визнали регіональною для за-

хідних областей. У 2014-16 роках підготовку офіцерів запасу та військові кафедри в медичних університетах відновили й нині ми пишаємося своїми випускниками. Найкращі з них займають важливі посади в Збройних силах нашої країни та Національній гвардії України.

— У будь-якій сфері важливо знайти свого наставника. Хто зіграв значну роль у вашому професійному житті?

— Насамперед це професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології та імунології Сергій Іванович Климнюк — науковий керівник моєї кандидатської дисертації. З великою повагою згадую Ю.Л. Волянського — директора Харківського інституту мікробіології та імунології імені І.Мечникова НАМН України, де 2007 року відбувся захист моєї кандидатської. Нині я працюю в згуртованому колективі висококваліфікованих фахівців та одностудентів і щиро пишаюся своїми колегами.

Узагалі не все в моєму житті складалося легко та просто, але завжди поруч були добрі люди, які підтримували й допомагали. Дуже поважаю доцента К.О. Пашку, який вмів знайти вихід з найскладнішої життєвої ситуації. Професор І.Р. Мисула завжди правив мені за приклад розваж-

ливого та порядного керівника, як і професор А.А. Гудима. З доцентом В.В. Лотоцьким нас пов'язує міцна дружба з перших днів моєї служби на кафедрі. І з Ю.С. Балабаном, старшим викладачем, директором студентського містечка ТНМУ, ми побратими зі студентських років.

— Хотілося б дізнатися про вашу сім'ю. Ваші діти теж обрали медичний фах?

— Так. Син Андрій служить начальником ЛОР-відділення військового госпіталю, учасник бойових дій. Одружений. 2005 року народився мій перший онук Віктор, згодом внучка Настя, який вже виповнилося 12. У доньки теж своя сім'я. Оленка — лікарка-стоматологиня, тривалий час працювала за фахом у Чехії, зараз доглядає сина Максимка, якому в жовтні виповниться два роки.

Наша студентська родина — випускники ТНМУ 1979 року, як і раніше, любить збиратися разом. На зустрічі згадуємо найкращі роки нашого життя, проведені в рідному медичному інституті.

Лідія ХМІЛЯР

РЕПРЕЗЕНТУВАЛИ КНИГУ ПРО УЧИТЕЛЯ ЕСПЕРАНТО

110-річчю від дня народження відомого знавця міжнародної штучної мови есперанто Леона Зімеля (1911-1985) присвятили репрезентацію книги про його життєвий шлях. Урочисте засідання членів Тернопільського есперанто-клубу «Терноцвіт» відбулося в аудиторії кафедри фізіології ТНМУ.

Вступне слово промовив завідувач кафедри фізіології, професор Степан Вадзюк. Він нагадав, що міжнародну штучну мову винайшов лікар-офтальмолог Людвіг Заменгоф, який 1887 року у Варшаві опублікував перший підручник есперанто. З того часу есперанто й медицина стали взаємопов'язані. 1908 року була створена Всесвітня лікарська есперанто-асоціація. На початку XX сторіччя есперанто стало мовою інтелектуалів.

Тернопіль має свою особливу історію есперанто. Тут 1907 року стараннями члена Міщанського братства Михайла Юрківа (1877-1914) побачив світ «Підручник міжнародного язика есперанто» – перший навчальний посібник для українців. Через 70 років завдяки інженеру Леонві Зімелясуду відбулося відродження есперанто в Тернополі. Тоді 1979 року він започаткував перші курси з вивчення мови, які відвідували молоді допитливі люди різних професій, що й до цього часу сповідують шляхетні ідеї універсальної мови, загальної мовної культури та есперантського братерства. Тернопільський есперанто-клуб, засновником якого був Л. Зімеляс, став одним з найактивніших в Україні. Елементарні знання мови у 1979-1985 роках отримали десятки студентів медичного інституту. Серед викладачів нашого університету есперантстами були професори Володимир Кондратюк (1936-2020), Юрій Викалюк. Ймовірно, знав есперанто професор Еммануїл Бергер (1910-1999), завідувач кафедри патологічної фізіології (1959-1975), який володів шістьма мовами, друг і товариш Леона Зімеляса.

Цікаво, що проф. Володимир Кондратюк вивчив есперанто 1959 року, будучи студентом Львівського медичного інституту. Тоді його учителем був Анатолій Кох (1887-1964), який особисто знав Л. Заменгофа (з 1909

року), коли навчався у Варшавській політехніці. Осць так протягнулася історична ниточка від творця есперанто до нашого університету. Про ґрунтовні знання, отримані від А. Коха, свідчить той факт, що після закінчення Львівського медичного інституту Володимир Андрійович

сприяння та підтримку ідеї цієї меморіальної книжки й співробітникам видавництва за її втілення в друкованому варіанті.

Відтак на слайдах була представлена розповідь про життєвий та есперантський шлях Леона Зімеляса, який народився у Кракові, навчався в Ягеллонському

Під час репрезентації книги

зорганізував 1960 року гурток есперантистів у Джамбулі (Казахстан), куди він отримав скерування на роботу за розподілом.

До нової генерації есперантистів, вихованих вже Леоном Зімелясом, належить проф. Ігор Галайчук, який зараз є головою Тернопільського есперанто-клубу, а 1995 року очолював оргкомітет Міжнародної медичної есперанто-конференції (10-IMEK), яка вперше відбулася в Україні.

На зібранні Тернопільського есперанто-клубу була присутня професорка кафедри загальної гігієни та екології ТНМУ Олена Лотоцька (Кондратюк). Вона поділилася спогадами про есперантське захоплення свого батька, про його есперанто-бібліотеку, розповіла цікаві життєві епізоди. До речі, свою останню статтю в газеті «Медична академія» (червень 2020 року) проф. Володимир Кондратюк назвав «Есперанто: походження та проблеми».

Усіх присутніх без сумніву цікавив зміст щойно надрукованого в університетському видавництві «Укрмедкнига» меморіального видання «Леон Зімеляс (1911-1985) – засновник Тернопільського клубу есперантистів». Про це розповів у своїй доповіді один зі співавторів книги, завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТНМУ, проф. Ігор Галайчук. Він подякував ректорові медичного університету, професору Михайлові Корді за

університеті, опанував есперанто у 15-річному віці. Про есперантське середовище, в якому формувався Леон Зімеляс у 30-40-х роках XX століття, свідчать такі факти. Краківський есперанто-клуб «Товариство зеленої зірки» тоді очолював Одо Буйвід (1857-1942), професор кафедри гігієни Ягеллонського університету, засновник бактеріології та гігієни в Польщі. Він стажувався в Роберта Коха (1885) та в Луї Пастера (1886), досліджував і виготовляв вакцини. Професор Буйвід двічі був президентом Всесвітніх конгресів есперантистів, які відбувалися у Кракові 1912 і 1931 років. Протягом тривалого часу був видавцем і редактором газети «Pola Esperantista». Це саме проф. Буйвід приїжджав до Коломиї залагоджувати конфлікт, який виник між українськими та польськими есперантстами під час есперанто-конгресу 1931 року. Юного Леона навчала есперанто донька д-ра Максиміліано Бласберга (1875-1945) – лікаря-терапевта, який народився у Львові, проживав у Кракові, був президентом Всесвітньої есперантистської лікарської асоціації («Tutmonda Esperantista Kuracistista Asocio») у 1925-1928 роках.

Леон Зімеляс брав участь у трьох Всесвітніх есперанто-конгресах: 1927 року (Гданськ), 1929-го (Будапешт) і 1931 року (Краків). Він особисто був знайомим і співпрацював з визначними есперантстами XX сторіччя: Андрео

«Че» та Едмондом Пріва. Андрео Чех (1895-1979) – румунський католицький священник, видатний педагог есперанто. Едмон Пріва (1889-1962) – швейцарський есперантист, професор, історик есперантського руху.

Після другої світової війни Леон Зімеляс із сім'єю опинився в Тернополі (1947 р.). Працював головним інженером у проектному інституті, популяризував есперанто, наскільки це було можливо в радянський час. Восени 1979 року в палаці культури «Березіль» (тоді «Октябрь») він розпочав курси з вивчення мови есперанто. Одночасно заняття проводив і на виробничому об'єднанні «Ватра». 1980 року заснував клуб есперанто «Amikeso» («Дружба»), був його керівником і натхненником.

Тоді есперантисти нашого клубу вели активне поштове листування з есперанто-клубами Європи, Азії, Америки, зорганізували вечори інтернаціональної дружби, в програмі яких звучали вірші та пісні мовою есперанто. Ми не лише вивчали мову, але активно застосовува-

Латвії влітку 1984 року була його останньою подорожжю в уявній країні Есперанто. Не стало нашого Учителя у січні 1985 року. Ми вдячні йому за те, що відкрив перед нами цілий світ, об'єднавши благородною ідеєю міжнародного спілкування мовою есперанто.

Біографічний розділ книги органічно доповнюють спогади есперантистів: професора Юрія Викалюка – завідувача кафедри патологічної анатомії Тернопільського медичного інституту (1990-1993), проф. Ігора Галайчука, отця Тараса Коковського, Марії Рос-тоцької (Шустакевич) – учительки англійської мови Тернопільської спеціалізованої школи №3, Романи Роман – доцентки, завідувачки кафедри іноземних мов Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка (1997-2015), Володимира Барабаша – провідного інженера-конструктора «Техінмашу» ВО «Ватра», Олени Войнаровської – учительки музичного мистецтва Тернопільської ЗОШ № 14 ім. Богдана Лепкого.

У своїх спогадах співавтор книги Віктор Паюк так охарактеризував Леона Зімеляса: «Пропагандист есперанто, Учитель, людина з великої літери, скромний, ерудований, самовідданий однодумець. Він назавжди залишатиметься для нас маяком у світі Есперанто».

Автори книги Віктор ПАЮК – перекладач, президент Української есперанто-асоціації (1993–1997), голова Товариства есперантистів м. Чикаго, США (2006–2011), член Всесвітньої есперанто-асоціації (UEA); Ігор ГАЛАЙЧУК – професор, завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини ТНМУ, голова есперанто-клубу «Spinosflogo», член Всесвітньої медичної есперанто-асоціації (UMEA) та Всесвітньої есперанто-асоціації (UEA)

ли її для спілкування з есперантстами інших міст України. У нас була традиційна літня зустріч «Збруч», яка існувала 10 років. Крім того, щовесни зорганізували есперанто-табір у Карпатах. Участь Леона Зімеляса в Балтійському таборі есперантистів у

Книга ілюстрована цікавими фотографіями та архівними матеріалами. Частина книги містить двомовні есперанто-українські тексти.

Богдан ГНАТИШИН

НА СТРУНАХ ДУШІ

ВСЕ ПРОСТО ЗНОВУ

Все просто знову. Може,
тако складно?
Після дощу життя приникне і
мовчить.
А все ж показує натуру
непідвладну
І сам Господь замислено
спиняє мить.
І пісню бурі нестриженою
впокорює,
І літачками запускає ввись
птахів,

До снів готує небо й саяво
випрозорює.
І човен сам пливе до літніх
берегів.
Отак життя земне пливе. Де
символи, де знаки...
Дороговказів не знайти, як
не дивись.
Літай чи йди, та не шукай
відзнаки,
На поклик серця
із доволості озвись.

Наталія ВОЛОТОВСЬКА

ДОЛЯ

Ви не шкодуйте, і не
співчуйте.
Для мене добрих слів не
підбирайте.
Я вибрав сам формат життя,
Не потребую меду співчуття.
Спокійно і достойно день
і ніч,
З молитвою, опора це єдина.
Без докору як мовчазний
солдат,
Виконував роботу сына.

Елітний викладач, Європоу
пройшов,
Хотів, щоб розумом була
душа багата.
Шануючи в людині суть
людську,
Студента шанував як брата.
Не визнаний у рідному
краю,
Тут добре слово прозвучить
по смерті.
Одвічні наймити прибудуть
на фуршет,

Знайдуть слова немов
джинса потерті.

В біді народжений, щасливим
жив,
Любов'ю скупаний у
батьківській домівці.
Я присвятив найкращий
вірш,
Не центру області,
А центру світу –
Августівці.

Анатолій ВИХРУЦЬ

